

MICA projektet

Bakgrund

I februari 1995 ansökte dåvarande socialdistrikt 6, 7, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning samt Enskede/Skarpnäcks psykiatriska sektor gemensamt om stimulansbidrag från Socialstyrelsen för att starta ett projekt riktat mot målgruppen psykiskt störda missbrukare. Målet som angavs i projekt beskrivningen var att starta och driva en öppen dagverksamhet för målgruppen med syfte att höja livskvalitén samt minska vård och drog konsumtionen. I november 1996 anställdes en projektledare och det egentliga arbetet med projektet påbörjades.

Yttre förutsättningar

Projektet betjänar stadsdelarna Årsta, Enskede, Hammarby och Skarpnäck, samt psykiatrins två vårdlag i detta område. Administrativt sett tillhör projektet Årsta Stadsdelsförvaltning. Till projektet hör en arbetsgrupp. Arbetsgruppen består av representanter från de olika förvaltningarna. Syftet med gruppen är att få och ge information mellan de olika organisationerna samt att fungera som bollplank för oss i projektet. I projektet arbetar tre behandlingsassistenter och en projektledare. Alla tjänster är på heltid samt dagtid mån-fre. Projektet förfogar över en verksamhetslokal i Bagarmossen som är tillgänglig för klienter varje vardag 10-15 och som också fungerar som utgångspunkt för personalen. Budgeten ligger på 1,2 milj./år. Projektledaren ansvarar för personal, verksamhet och budget.

För närvarande har projektet kontakt med ett femtontal klienter. Kontakterna varierar mycket. Allt från dagliga besök i lokalen till sporadisk telefonkontakt efter behov. Det händer också att klienterna periodvis inte har någon kontakt med oss alls.

Så tänker *MICA projektet*

Eftersom tre av projektets medarbetare redan från början hade lång erfarenhet av målgruppen fanns redan från början vissa bestämda tankar kring hur projektet skulle utformas. Efter att i många år arbetat inom slutenvården hade vi en ganska klar bild av vad som saknades i arbetet omkring personer med dubbla diagnoser.

MICA projektet

En egen samlingspunkt stod först på listan. Just på grund av den dubbla problematiken blir målgruppen lätt utanför i befintliga verksamheter. De kan anses både störande och skrämmande. Det ställer speciella krav för att få personer med dubbla diagnoser att fungera i grupp. De regler som oftast gäller i verksamheter fungerar inte. En noll gräns på droger är inte realistiskt. Naturligtvis får inte droger användas i vår lokal men att kräva absolut nykterhet av personer med dubbla diagnoser är en omöjlighet. Utgångspunkten för lokalen blev således: Ett ställe att gå till efter behov, där grundförutsättningen är att målgruppen bara får vara. Vi har inga traditionella veckoscheman för olika aktiviteter utan vi lyssnar in klienternas önskemål och försöker i möjligaste mån tillfredsställa önskningarna. Detta har resulterat i bl.a. vattengympa, museibesök, bio, utflykter på Djurgården samt vandringar i omgivningarna. De flesta av klienterna är ”mätta” på organiserade aktiviteter. Den enda fasta aktivitet vi har är att vi lagar och äter lunch tillsammans. Lunchen kosta 20 kr. Vi ställer heller inga krav på att komma på förutbestämda tider. Detta för att minska känslan av tvång. Det har i sin tur resulterat i att klienterna kommer mer frekvent just därför att de inte måste.

Ett samlat grepp var det andra vi bestämde oss för. Klienterna har vanligtvis ett stort antal professionella kontakter. Vi upptäckte att inte ens klienterna själva alla gånger visste vilka handläggare de hade på olika ställen. Att sammankalla mer eller mindre officiella nätverksmöten blev en av våra första direkta åtgärder för klienterna. I en del fall blev det upp till tio olika personer som var och en på sitt sätt hade med klienten att göra. Tanken var att samla ihop all kunskap och kompetens och se till att alla drog åt samma håll eftersom klienterna ibland har förmågan att spela ut och använda sina handläggare på fel sätt.

Att se hela människan är den sista grundförutsättningen. Vi försöker att inte separera missbruk och psykisk problematik utan att se helheten och förenkla och förbättra klienternas liv här och nu. Vi lägger inte så stor vikt på diagnoser och droganvändning. Det viktiga är inte det som varit utan det som är och det som komma skall.

Det kan ta lång tid

Fältarbete ingår i projektets arbetsuppgifter. Vi har efter snart två år god kännedom om var enskilda klienter håller till såväl som var grupper av potentiella klienter finns. Vi försöker kontinuerligt besöka kända platser för missbrukare i vårt upptagningsområde och även besöka de platser i Stockholms city som frekventeras av vår målgrupp. Detta har resulterat i att flertalet av de personer som räknas till missbrukare/utslagna i vårt upptagningsområde känner projektets personal till utseende och förnamn. Detta långsiktiga fältarbete har i flera fall visat sig vara mycket värdefullt för fortsatta kontakter.

Motivationsarbete med denna målgrupp är oftast både långsamt och slitsamt. Eftersom klienterna har en djup inneboende misstro inför nya kontakter, särskilt professionella, är det många gånger oerhört svårt att få den första kontakten. Det är inte ovanligt att vi blir avvisade flertalet gånger innan klienten vågar närma sig personalen. Att sedan etablera en kontakt som bär kan i vissa fall ta upp mot ett år. Vår uppgift här blir att vara envisa och inte ge upp utan fortsätta våra försök att närma oss klienterna successivt. Motivationsarbetet blir också ofta avbrutet av inläggningar i slutenvården eller perioder då klienterna har ett alltför stort missbruk. Vi försöker dock alltid, i den mån vi har vetskap, besöka klienterna när de är inskrivna i slutenvården eller var de nu befinner sig. Detta för att befästa att vi alltid finns. Vi vet av erfarenhet

MICA projektet

att all den tid och energi som läggs ner under motivationstiden betalar sig väl den dagen klienten vågar tro och lita på oss.

Vad vi vill ge våra klienter

Syftet med projektet var som angavs i projekt planen att höja målgruppens livskvalité. På frågan om vad livskvalité innebär är svaren ungefär lika många som antalet tillfrågade personer. Vi har genom vårt arbete kommit fram till fem viktiga grundförutsättningar som vi vill förmedla till klienterna.

Kontinuitet. Klienterna har mött väldigt många människor i sitt liv. De har långa vårdhistorier både i psykiatri och missbruksvården. Personalomsättningen är relativt stor i dessa organisationer samt ett antal omorganisationer har gjort att många av klienterna fått nya handläggare. Vår önskan är att stå kvar som en varaktig kontakt som inte påverkas av yttre omständigheter.

Kontinuitet ger **trygghet** i relationer både med sig själv och andra. Klienterna har ofta blivit brända och även själva bränt ut andra. Vi vill att våra klienter skall känna att vi står på deras sida både i bra och dåliga tider. Vi försvinner inte för att livet inte alltid blir som planerat. Genom att vi står stadigt även när det blåser som mest visar vi att det går att genomleva motgångar. Vi ger aldrig löften som vi inte är säkra på att vi kan hålla.

Gemenskap med andra anser vi är ett måste för att leva. Klienter är ensamvargar och har svårt att umgås i grupp. Detta märks tydligt i lokalen. Det uppstår lätt svartsjuka, missförstånd och konflikter när flera klienter samlas. Personalen uppgift är då att försöka få in alla i gemenskapen och hjälpa till att reda ut missförstånd och avstyra eventuella konflikter.

Berättigande. Vi människor har behov att vara behövda och ha en funktion. Alla kan inte bli stadsminister, men hur liten den än är finns det en särskilt uppgift för oss alla. Att ta fram detta, om än det så lilla, är personalens uppgift. Det kan vara så enkelt som från att bära ut soppåsen till att ha ansvaret för att organisera en utflykt. Alla människor växer med uppgiften om man bara får en uppgift utifrån sin egen kapacitet.

Att våga drömma om ett bättre liv är något som våra klienter har svårt att tillåta sig. Det är aldrig fel att önska sig saker. Vår uppgift är först att ge klienterna förmågan att våga drömma och sen hjälpa till att se hur man kan förverkliga dessa drömmar. Siktas man mot stjärnorna kan man nå månen.

Det är dom små detaljerna som gör det

Att försöka beskriva hur vi arbetar utifrån ovanstående tankar på ett konkret sätt är svårt. En del av det vi gör kanske inte ser mycket ut i omvärldens ögon men är av stor betydelse för våra klienter. Likaså är det svårt att se resultat eftersom det ibland är väldigt små framsteg som görs.

I det dagliga arbetet lever vi med klienterna på ett nära sätt. Vi fungerar till vissa delar som personliga assistenter/sociala ombud. Vi hjälper till med det mesta rent praktiskt som t.ex. överklagande till försäkringskassan, gardenbyten, sällskap vid läkarbesök mm. Vi har bara oss själva som verktyg vilket gör att vi både fungerar som bollplank och förebilder. Mycket av det som händer med klienterna händer just i samspelet och relationen med personalen.

MICA projektet

Att arbeta på detta sätt är krävande. Vi blir dagligen utsatta för ångest och andra överföringar. Klienterna delar med sig av sina livsupplevelser som ibland kan vara tungt för oss att bära. Förutsättningen för att vi skall orka fortsätta är att vi i personalgruppen har just det vi har nämligen: Lyhördhet, respekt och tolerans för varandra. Vi har även handledning varannan vecka vilket också är en förutsättning för att klara av att arbeta konstruktivt.

Gentemot klienterna är vårt förhållningssätt att se. Vi hälsar alltid med namn när de kommer och säger ett ordentligt hej då när de går. Vi tar reda på födelsedagar för att kunna uppmärksamma var och en på deras dag. Vi lyssnar på allt och tar det på allvar. Vi försöker svara på alla frågor eller ta reda på det vi inte vet. Vi bekräftar de små framsteg som görs och försöker att inte ställa för stora krav.

Att vara positiv och tro på människans förmåga till förändring och utveckling av sitt eget liv är mycket viktig. Detta är inte detsamma som att vara "blåögd" och lättlurad. Vi är mycket medvetna om vilken målgrupp vi har att göra med och de svårigheter det innebär att arbeta med den samma.

Praktisk information

Alla som är bosatta inom det projektets geografiska område har tillgång till *MICA projektet*. Att delta i projektet är kostnadsfritt. Projekttiden slutar 991103. Utvärdering och ställningstagande till ett eventuellt permanentande av verksamheten kommer att ske under hösten och våren 98-99.

Klienter initieras av socialtjänsten och psykiatrin. Även andra rekryteringsvägar har förekommit. t.ex. har några klienter sökt upp oss på eget initiativ. Personalen har också haft kännedom om klienter som senare blivit aktuella i projektet från tidigare arbetsplatser. Även frivården har hört av sig angående enstaka klienter.

Första mötet förläggs hos respektive handläggare, dvs. vi kommer till dem. Detta för att avdramatisera mötet och få klienten att känna sig tryggare. Handläggaren börjar med att presentera oss och beskriva sina tankar om varför hon/han har tagit kontakt med oss. Under mötet berättar vi i stort om vad vi kan erbjuda och försöker samtidigt känna in vad klienten vill och tycker. Vi poängterar att det är frivilligt att vara hos oss och det behövs inga speciellt uppgjorda tider och dagar. I slutet på mötet bokar vi in en tid för besök i lokalen.

Andra mötet sker i lokalen, före eller efter ordinarie öppettid. Detta för att klienten skall få bekanta sig med lokalen i lugn och ro. Här är också ordinarie handläggare närvarande. Då samtalas om detaljerna utifrån vad klienten vill och handläggaren önskar. Vi går närmare in på vad vi anser oss kunna bidra med i varje enskilt fall och gör en första råkiss på behandlingsplan.

Uppföljning sker kontinuerligt. Vi vill ha ett nära samarbete med övriga vårdgivare. Handläggarna är alltid välkomna att ringa eller besöka oss och klienten i vår lokal.

Till sist vill vi tacka alla de människor *MICA projekt* hittills kommit i kontakt med för ett mycket gott samarbete.

MICA projektet

Postadress / Telefon
MICA projektet
Lokalen 08 - 648 75 55
Bergsrådsgränd 108
128 42 Bagarmossen

Medarbetare
Bodil 070 - 45 14 867
Bruno 070 - 45 14 211
Max 070 - 45 14 666
Lasse 070 - 45 14 212